

POSTANOWIENIE

Dnia 9 stycznia 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Przesławski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Paweł Czubik

SSN Oktawian Nawrot

w sprawie ze skargi B. S.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki
w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Krakowie w sprawie o sygn.
I ACa 605/21,

po rozpoznaniu na posiedzeniu bez udziału stron w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej
i Spraw Publicznych 9 stycznia 2024 r.,

oddala skargę.

UZASADNIENIE

B. S. (dalej: „skarżący”) działając przez profesjonalnego pełnomocnika, pismem datowanym na 9 marca 2023 r., wniósł skargę na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki w postępowaniu sądowym, toczącym się przed Sądem Apelacyjnym w Krakowie pod sygn. I ACa 605/21, żądając:

1. stwierdzenia przewlekłości postępowania w sprawie toczącej się przed Sądem Apelacyjnym w Krakowie, Wydział I Cywilny w sprawie pod sygn. akt I ACa 605/21, tj. w postępowaniu wszczętym pozwem B. S. z 28 października 2019 r. o stwierdzenie obowiązku złożenia przez E. Sp. z o.o. z siedzibą w Z. oświadczenia woli, którego przedmiotem będzie zwrotne przeniesienie prawa własności nieruchomości, położonej w K., objętej KW nr

[...], składającej się z działki ewid. nr [...], obszaru 0.1819 ha wraz z rozpoczętą budową budynku mieszkalnego;

2. wydania sądowi rozpoznającemu sprawę zaleceń do podjęcia w wyznaczonym terminie odpowiednich czynności zmierzających do możliwie jak najszybszego zakończenia postępowania przed sądem drugiej instancji;
3. przyznania od Skarbu Państwa na rzecz skarżącego odszkodowania w wysokości 20 000 zł;
4. dopuszczenie i przeprowadzenie dowodów zawartych w skardze;
5. zasądzenie od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w Krakowie na rzecz skarżącego kosztów postępowania według norm przepisanych.

W uzasadnieniu skargi wskazano, że postępowanie w ocenianej sprawie trwa zdecydowanie dłużej, niż jest to konieczne dla wyjaśnienia tych okoliczności faktycznych i prawnych, które są istotne dla rozstrzygnięcia. Wskazano, że skarżący kilkakrotnie zwracał się do Sądu Apelacyjnego w Krakowie z zapytaniem o termin rozpoznania sprawy. Podniesiono, że „wykazała się starannością oraz bezustannie podejmował działania w celu przyspieszenia postępowania apelacyjnego”.

Prezes Sądu Apelacyjnego w Krakowie pismem z 30 marca 2023 r. wniósł o oddalenie skargi B. S. na naruszenie jego prawa, jako strony, do rozpoznania bez nieuzasadnionej zwłoki sprawy zawisłej przed Sądem Apelacyjnym w Krakowie I Wydziałem Cywilnym, pod sygn. I ACa 605/21, a w przypadku uznania jej za uzasadnioną, o przyjęcie mniejszej kwoty odszkodowania. Wskazano, że „wobec wylosowania w dniu 3 listopada 2022 r. pełnego składu orzekającego sprawa była gotowa do wyznaczenia w niej terminu rozprawy - i taki był zamiar Przewodniczącej Wydziału - jednakże wobec wniosku powoda o wyznaczenie pełnomocnika z urzędu należało podjąć czynności związane z tym wnioskiem. Nadto należało podjąć czynności związane z interwencją uboczną. Jak wynika z przedstawionego wyżej szczegółowego opisu czynności, były one podejmowane bez żadnej zwłoki, niemniej wyznaczenie terminu rozprawy mogło mieć miejsce dopiero po zakończeniu tego postępowania wpadkowego”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga B. S. wniesiona w trybie ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuraturę i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (tekst jedn. Dz.U. 2018, poz. 75 ze zm., dalej także jako: „u.s.p.p.”) podlegała oddaleniu.

Zgodnie z art. 2 ust. 1 u.s.p.p. strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania).

Ocena, czy w konkretnej sprawie doszło do przewlekłości postępowania, powinna być dokonywana przez pryzmat wszystkich kryteriów określonych w art. 2 u.s.p.p. (postanowienie Sądu Najwyższego z 11 lipca 2019 r., I NSP 48/19). W dotychczasowym orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że o przewlekłości postępowania apelacyjnego można zasadniczo mówić w przypadku beczynności sądu polegającej na niewyznaczeniu rozprawy, która trwa co najmniej 12 miesięcy (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 12 maja 2005 r., III SPP 96/05; z 13 grudnia 2018 r., I NSP 62/18; z 24 stycznia 2019 r., I NSP 87/18; z 27 marca 2019 r., I NSP 88/18). Wyraźnie jednak należy podkreślić, że do przewlekłości postępowania nie dochodzi w sposób automatyczny, po upływie dwunastomiesięcznego okresu. Upływ czasu jest ważną, lecz nie jedyną przesłanką oceny, czy *ad casum* postępowanie prowadzone jest dłużej niż to konieczne (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z: 11 maja 2022 r., I NSP 106/22; z 25 sierpnia 2021 r., I NSP 105/21). Przewlekłość postępowania nie ocenia się w sposób mechaniczny, lecz w każdej sprawie indywidualnie (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 11 lipca 2019 r., I NSP 48/19; z 6 maja 2020 r., I NSP 34/20; z 10 listopada 2020 r., I NSP 142/20; z 28 września 2021 r., I NSP 145/21).

Zauważyć należy, że Sąd Najwyższy w postanowieniu z 25 listopada 2020 r., I NSP 163/20, określił, że sama długotrwałość postępowania nie oznacza, iż doszło do przewlekłości postępowania. Zachodzi ona, gdy postępowanie jest długotrwałe, prowadzone rozwlekle i trwa ponad konieczność wyjaśnienia okoliczności faktycznych i prawnych niezbędnych do rozstrzygnięcia, będących w związku przyczynowym z działaniem lub bezczynnością sądu. W związku z tym, aby rozstrzygnąć, czy zwłoka w dokonaniu czynności jest nieuzasadniona, należy rozważyć nie tylko okres zaniechania jej dokonania, ale także konkretne realia sprawy i jej kontekst sytuacyjny. Czas trwania postępowania wyznaczany jest nie tylko poprzez czynności sądu, ale także przez aktywność stron (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 18 kwietnia 2023 r., I NSP 23/23).

Przeprowadzona analiza akt sprawy akt I ACa 605/21 pozwala na odtworzenie czynności podejmowanych przez Sąd Apelacyjny w Krakowie po wpłynięciu akt postępowania do tego sądu.

19 maja 2021 r. Sąd Okręgowy w Nowym Sączu przedstawił Sądowi Apelacyjnemu w Krakowie akta sprawy I C 1351/19 wraz apelacją strony pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego w Nowym Sączu z 19 marca 2021 r. (k. 857).

21 maja 2021 r. do rozpoznania sprawy został wylosowany sędzia sprawozdawca SSA X.Y. (k. 858).

31 maja 2021 r. asystent sędziego wydał zarządzenie w przedmiocie wezwania pełnomocnika strony pozwanej do uzupełnienia braków formalnych złożonej apelacji oraz wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych. Zarządzenie zostało wykonane 10 czerwca 2021 r. (k. 859).

7 lipca 2021 r. do Sądu Apelacyjnego w Krakowie wpłynęła odpowiedź na wezwanie (k. 862).

Postanowieniem z 29 lipca 2021 r. Sąd Apelacyjny oddalił wniosek strony pozwanej o zwolnienie od kosztów sądowych w postępowaniu apelacyjnym (k. 889). 29 lipca 2021 wydano zarządzenie o doręczeniu pełnomocnikowi pozwanej odpisu tego postanowienia wraz z wezwaniem o uiszczeniu opłaty od apelacji (k. 890).

Odpis postanowienia został ekspediowany 6 sierpnia 2021 r. (k. 891).

13 sierpnia 2021 r. na rachunek Sądu Apelacyjnego w Krakowie wpłynęła opłata od apelacji (k. 893).

23 sierpnia 2021 r. sędzia sprawozdawca wydał zarządzenia w przedmiocie nadania biegu apelacji (k. 894). Zarządzenie zostało wykonane 26 sierpnia 2021 r. (k. 894).

26 sierpnia 2021 r. ekspediowano do powoda odpis apelacji pozwanego (k. 898). Powód odebrał odpis apelacji 27 sierpnia 2021 r. (k. 899).

9 września 2021 r. do Sądu Apelacyjnego w Krakowie wpłynęła odpowiedź powoda na apelację strony pozwanej (k. 900).

13 września 2021 r. sędzia sprawozdawca wydał zarządzenie o oczekiwaniu sprawy na wyznaczenie terminu rozprawy według kolejności wpływu (na podstawie art. 375 k.p.c. w zw. z art. 374 zdanie pierwsze k.p.c. (k. 913) oraz zwrócił się do Prezesa Sądu Apelacyjnego w Krakowie o rozważenie wyznaczenia dla rozpoznania sprawy trzyosobowego składu (k. 914).

13 września 2021 r. wydano zarządzenie w przedmiocie doręczenia stronie pozwanej odpisu odpowiedzi na apelację (k. 915).

11 października 2021 r. sędzia sprawozdawca wydał zarządzenie o przedłożeniu akt Prezesowi Sądu Apelacyjnego odnośnie wniosku z 13 września 2021 r. (k. 918).

Akta przedłożono 11 października 2021 r. Przewodniczącej I Wydziału Cywilnego Sądu Apelacyjnego w Krakowie do ustosunkowania się do wniosku. W tym samym dniu Przewodnicząca zaakceptowała wniosek (k. 918).

12 października 2021 r. Prezes Sądu Apelacyjnego w Krakowie wydał zarządzenie o rozpoznaniu sprawy w składzie 3 sędziów (k. 919).

12 października 2021 r. Przewodnicząca I Wydziału wydała zarządzenie w przedmiocie obiegu sprawy i w tym samym dniu akta przedłożono zgodnie z zarządzeniem asystentowi sędziego.

3 listopada 2022 r. do rozpoznania sprawy dołosowano pozostałych sędziów (k. 922).

2 grudnia 2022 r. do Sądu Apelacyjnego w Krakowie wpłynął wniosek powoda o ustanowienie pełnomocnika z urzędu (k. 923).

5 grudnia 2022 r. Przewodnicząca I Wydziału Cywilnego wydała zarządzenie w przedmiocie wniosku (k. 926).

6 grudnia 2022 r. Sąd Apelacyjny w Krakowie oddalił wniosek powoda o ustanowienie pełnomocnika z urzędu (k. 927). 6 grudnia wydano zarządzenie odnośnie tego postanowienia (k. 928). zostały wykonane 7 grudnia 2022 r. (k. 928).

12 grudnia 2022 r. wpłynął wniosek powoda o sporządzenie uzasadnienia postanowienia i doręczenie go (k. 931).

Zarządzeniem z 15 grudnia 2022 r. zarządzono odnotowanie uzasadnienia oraz doręczenie go powodowi (k. 935).

4 stycznia 2023 r. Przewodnicząca I Wydziału Cywilnego wydała zarządzenia w przedmiocie pozostawienia akt na kalendarzu z uwagi na możliwość zaskarżenia postanowienia (z adnotacją, że sprawa nadaje się do wyznaczenia); jeśli wpłynie zażalenie akta należy przedłożyć Zastępcy Przewodniczącego (k. 937).

5 stycznia 2023 r. do Sądu Apelacyjnego wpłynęło zażalenie na postanowienie z dnia 6 grudnia 2022 r. (k. 939).

10 stycznia 2023 r. Zastępca Przewodniczącego I Wydziału Cywilnego (do którego zakresu czynności należą sprawy zażaleniowe) wydał zarządzenie w przedmiocie wylosowania składu do rozpoznania zażalenia (k. 942).

11 stycznia 2023 r. wylosowano sprawozdawcę w sprawie zażaleniowej (k. 943).

31 stycznia 2023 r. do Sądu Apelacyjnego w Krakowie wpłynęło pismo z 30 stycznia 2023 r. dotyczące zgłoszenia pełnomocnika pozwanego (k. 944-946).

14 lutego 2023 r. strona pozwana złożyła wniosek o rozpoznanie sprawy na rozprawie (k. 953).

Do Sądu Apelacyjnego w Krakowie wpłynęło także pismo K. S.A. w S. z 8 lutego 2023 r., zawierające zgłoszenie interwencji ubocznej po stronie pozwanej (w aktach informacja o wyłączeniu oryginału wniosku – k. 948).

22 lutego 2023 r. Sąd Apelacyjny w Krakowie oddalił zażalenie powoda. Powyższe postanowienie ekspediowano 24 lutego 2023 r. (k. 950)

27 lutego 2023 r. Sąd Apelacyjny w Krakowie umorzył postępowanie wywołane powyższym wnioskiem (k. 955).

Ekspedycja odpisów postanowienia nastąpiła 15 marca 2023 r. (k. 956).

27 lutego 2023 r. Sąd Apelacyjny w Krakowie zarządził zwrot pisma K. S.A. w S. z 8 lutego 2023 r., zawierającego zgłoszenie interwencji ubocznej po stronie pozwanej (k. 957). Zarządzenie wykonano 15 marca 2023 r. (k. 957 *verte*).

15 marca 2023 r. Przewodnicząca I Wydziału Cywilnego wydała zarządzenie w przedmiocie wyznaczenia rozprawy na 9 maja 2023 r. (k. 961).

Zarządzenie wykonano 16 marca 2023 r. (k. 961).

27 kwietnia 2023 r. do Sądu Apelacyjnego w Krakowie wpłynął wniosek K. S.A. w S. z 26 kwietnia 2023 r., zawierające zgłoszenie interwencji ubocznej po stronie pozwanej (k. 971).

Podczas rozprawy 9 maja 2023 r. Sąd postanowił odroczyć rozprawę na dzień 19 czerwca 2023 r. celem doręczenia powodowi odpisu interwencji ubocznej złożonej przez K. S.A. w S. z 26 kwietnia 2023 r. i ewentualnego złożenia opozycji wobec niej (k. 994 *verte*).

19 maja 2023 r. (data stempla pocztowego) powód wniósł interwencję przeciwko wstąpieniu interwenienta ubocznego (k. 996-999).

25 maja 2023 r. zarządzono doręczenie odpisów pisma powoda z 19 maja 2023 r. (k. 1000).

Podczas rozprawy 19 czerwca 2023 r. oddalono opozycję powoda (k. 1016 *verte*) zamknięto rozprawę i wskazano, że ogłoszenie wyroku nastąpi 6 lipca 2023 r. (k. 1017).

6 lipca 2023 r. ogłoszono wyrok (k. 1026).

W ocenie Sądu Najwyższego, całościowa ocena analizowanego postępowania nie może prowadzić do wniosku, że było ono prowadzone przewlekłe, choć wprowadzie przekroczono okres 12 miesięcy na rozpoznanie sprawy. W orzecznictwie Sądu Najwyższego wyraźnie podkreśla się, że przy ocenie czy w konkretnym przypadku doszło do przewlekłości postępowania należy zweryfikować szczególne warunki sprawy, w szczególności stopień złożoności sprawy, zachowanie stron i organów prowadzących sprawę oraz znaczenie materii objętej skargą (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 21 września 2022 r., I NSP 182/22).

Przedstawiony powyżej przebieg postępowania apelacyjnego nie daje podstaw do przypisania Sądowi Apelacyjnemu w Krakowie nieuzasadnionej zwłoki w rozpoznaniu sprawy, biorąc w szczególności pod uwagę charakter sprawy,

stopień jej skomplikowania, a także aktywność stron i związaną z tym konieczność podejmowania przez sąd określonych działań. Podkreślić bowiem należy, że Sąd Apelacyjny w toku ocenianego postępowania podejmował czynności zmierzające do zakończenia sprawy, szczegółowo opisane powyżej. Sąd Apelacyjny w Krakowie musiał jednak rozważyć także kwestie związane wnioskiem powoda o wyznaczenie pełnomocnika z urzędu czy czynności związane z interwencją uboczną. Nie można z tego powodu czynić Sądowi Apelacyjnemu zarzutów co do terminowości podejmowania czynności. Ocena przebiegu analizowanego postępowania jednoznacznie wskazuje, że były one podejmowane w rozsądnym terminie. W świetle powyższego nie można stwierdzić, że działał w warunkach przewlekłości – naruszając prawo strony do sądu.

Jedynie na marginesie należy zauważyć, że Sąd Najwyższy zdaje sobie sprawę z problemów kadrowo-organizacyjnych sądów powszechnych. Sąd Najwyższy wielokrotnie wskazywał w swoim orzecznictwie, że okolicznością usprawiedliwiającą opóźnienie w rozpoznaniu sprawy nie jest duży wpływ spraw (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z: 6 lipca 2022 r., I NSP 222/22; 23 marca 2022 r., I NSP 48/22). Podobnie trudności kadrowe nie mogą mieć zasadniczo wpływu na rozpoznawanie spraw w rozsądnym terminie (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z: 17 lutego 2012 r., III SPP 2/12; 6 maja 2020 r., I NSP 34/20).

Mając na uwadze powyższe, Sąd Najwyższy na podstawie art. 12 ust. 1 u.s.p.p., oddalił skargę.

[SOP]

[ał]